

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

© Министерство на правосъдието на Република България, mjs.bg. Разрешението за повторно публикуване на този неофициален превод е предоставено единствено за целите на включването му в базата данни HUDOC на ЕСПЧ.

© Ministry of Justice of the Republic of Bulgaria, mjs.bg. Permission to re-publish this non-official translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

ЧЕТВЪРТО ОТДЕЛЕНИЕ

**ОБЕДИНЕНА МАКЕДОНСКА ОРГАНИЗАЦИЯ ИЛИНДЕН И
ДРУГИ СРЕЩУ БЪЛГАРИЯ (№ 2)**

(Жалба № 34960/04 г.)

РЕШЕНИЕ

СТРАСБУРГ

18 октомври 2011 г.

ОКОНЧАТЕЛНО

08/03/2012 г.

Това решение е окончателно по смисъла на Член 44, алинея 2 от Конвенцията. Може да бъде обект на редакционни промени.

РЕШЕНИЕ ОБЕДИНЕНА МАКЕДОНСКА ОРГАНИЗАЦИЯ ИЛИНДЕН И ДРУГИ СРЕЩУ
БЪЛГАРИЯ(№2)

**По делото на Обединена македонска организация Илинден и други
срещу България (№ 2),**

Европейският съд по правата на човека (Четвърто отделение),
заседаващ като Отделение, състоящо се от:

Николас Браца (Nicolas Bratza), *Председател*,

Лех Гарлицки (Lech Garlicki),

Лиляна Мийович (Ljiljana Mijović),

Паиви Хирвела (Päivi Hirvelä),

Георге Николау (George Nicolaou),

Леди Бианку (Ledi Bianku),

Здравка Калайджиева, *съдии*,

и Лорънс Ърли (Lawrence Early), *Секретар на Отделението*,

Заседайки при закрити врати на 27 септември 2011 година,
се произнесоха със следното съдебно решение, постановено на
същата дата:

ПО ПРОЦЕДУРАТА

1. Делото е образувано по жалба (№ 34960/04 година) срещу Република България, подадена на 15 септември 2004 година пред Съда, на основание на Член 34 от Конвенцията за защита правата на човека и основните свободи (“Конвенцията”) от Обединената македонска организация Илинден (“Илинден”), организация, основана в югозападната част на България, в област, известна като Пирински регион или географска област на Пиринска Македония, и от тринадесет български граждани – г-н Борис Георгиев Павлов, г-н Божидар Костадинов Кирянов, г-н Борис Димитров Керезиев, г-н Йордан Костадинов Иванов, г-н Любчо Кирилов Попчев, г-н Иван Тимчев Иванов, г-н Георги Стефанов Андонов, г-н Кирил Серафимов Тилев, г-н Велик Димитров Христовски, г-н Славчо Вангелов Бараков, г-н Александър Велев Манчев, г-н Атанас Димитров Урдев и г-н Йордан Сотиров Алеков (“жалбоподателите”).

2. Жалбоподателите са представлявани от Българския хелзинкски комитет. Българското правителство („Правителството”) е представлявано от своя агент г-жа М. Димова от Министерство на правосъдието.

3. Жалбоподателите твърдят по-специално, че отказът да се регистрира „Илинден” е незаконосъобразен и необоснован, че производството по регистрация е несправедливо, и че това е следствие на твърдения от тях македонски етнически произход, който българската държава отказвала да признае.

РЕШЕНИЕ ОБЕДИНЕНА МАКЕДОНСКА ОРГАНИЗАЦИЯ ИЛИНДЕН И ДРУГИ СРЕЩУ
БЪЛГАРИЯ(№2)

4. На 3 юни 2008 г. председателят на Пето отделение, на което е било разпределено делото, решил да даде приоритет на жалбата в съответствие с Член 41 от Правилника на Съда и да разгледа делото съвместно с *Обединена македонска организация Илинден и Иванов срещу България (№ 2) (№ 37586/04 г.)*, *Сингартийски и други срещу България (№ 48284/07 г.)* и *Обединена македонска организация Илинден – ПИРИН и други срещу България (№ 2) (№№ 41561/07 г. и 20972/08 г.)* (Член 42 (предишен 43), алинея 2 от Правилника на Съда).

5. На 30 септември 2008 г. Съдът обявил жалбата за частично недопустима и решил да изпрати уведомление до правителството за оплакванията относно справедливостта на производството по регистрация, намесата в правото на жалбоподателите на свобода на сдружаване и твърдяната дискриминация при упражняване на правата на жалбоподателите по Конвенцията. Било решено също така жалбата да се разгледа по същество едновременно с разглеждането на нейната допустимост (Член 29, алинея 1 от Конвенцията).

5. След реорганизацията на отделенията на Съда на 1 февруари 2011 г., жалбата е била прехвърлена на Четвърто отделение.

ПО ФАКТИТЕ

I. ОБСТОЯТЕЛСТВА ПО ДЕЛОТО

6. Отделните жалбоподатели са родени през 1938, 1954, 1940, 1932, 1949, 1931, 1948, 1951, 1933, 1952, 1964, 1929 и 1944 година и живеят в Крупник, Сандански, Гоце Делчев, Илинденци, Катунци, Камена, Петрич и Коларово. Всички те са членове на Управителния съвет на „Илинден”.

A. Обстоятелства, предхождащи делото

7. Относимите обстоятелства, предхождащи делото, са описани подробно в параграфи 9 – 21 от съдебното решение по делото *Обединена македонска организация Илинден и други срещу България (№ 59491/00 г., 19 януари 2006 г.)*.

Б. Учредителното събрание

8. На 20 октомври 2002 г. група от сто и единадесет привърженици на „Илинден” провели събрание, на което решили да учредят сдружение с нестопанска цел. Те приели устава си и избрали органите

РЕШЕНИЕ ОБЕДИНЕНА МАКЕДОНСКА ОРГАНИЗАЦИЯ ИЛИНДЕН И ДРУГИ СРЕЩУ
БЪЛГАРИЯ(№2)

на сдружението, в това число тринадесет членове на управителния съвет.

10. Член 6, алинея 1 от устава, който определя целите на сдружението, казва освен другото, че „Илинден” е „наследник и продължител на националноосвободителната борба на македонската нация”, включително на „македонските борци, паднали жертва на тероризма и геноцида на българската държава”. Член 6, алинея 2 уточнява, че „Илинден” „признава[ла] и уважава[ла] териториалната цялост на Република България и нейните закони и конституция, но само ако те са [били] в съответствие с международното право и международните споразумения за правата на човека, основните свободи и правата на малцинствата”. Съгласно Член 6, алинея 4 и алинея 5, целите на „Илинден” включват „да изразява и защитава гражданските, националните, социалните и икономическите права на македонците, които живеят на македонска земя под българска окупация (юрисдикция) и на македонците, които живеят в България” и „да изисква статут на културна автономност на Пиринска Македония, за да бъде спрян процеса на асимилация”.

9. Член 7, алинеи 1 до 6 от устава гласят, че за постигане на своите цели „Илинден” ще разпространява македонската култура и традиции, ще провежда срещи за честване на исторически дати, „ще предлага македонци за членове на парламента”, ще отправя молби до правителството и до различни международни институции относно „националните права на македонците” и ще организира конференции и семинари.

10. Съгласно Член 32, алинея 1 сдружението се управлява и представлява от управителен съвет. Съгласно Член 32, алинея 3 той се състои от трима до седем членове. Член 32, алинея 5 обаче уточнява, че първият управителен съвет се състои от трима членове.

В. Производството по регистрация

11. На 21 октомври 2002 г. „Илинден” е подала заявление за регистрация в Благоевградския окръжен съд. Със свое решение от 18 ноември 2002 г. съдът отказал да регистрира сдружението. Той посочил следните мотиви:

“Доказателствата ... сочат ... че дейността на организацията, подала заявление за регистрация, е насочена срещу суверенитета и териториалната цялост на страната и единството на нацията. Това е видно от основните цели на сдружението ... и средствата за постигането им ...

Тяхната формулировка ... показва политическия им характер. ... Организацията казва, че е наследник на и продължава „националноосвободителната борба на македонската нация”, включително и на „македонските борци, паднали жертва на тероризма и геноцида на българската държава”. [Уставът на сдружението]

РЕШЕНИЕ ОБЕДИНЕНА МАКЕДОНСКА ОРГАНИЗАЦИЯ ИЛИНДЕН И ДРУГИ СРЕЩУ
БЪЛГАРИЯ(№2)

уточнява, че [организацията] ще зачита териториалната цялост на Република България, но само ако „[тя е] в съответствие с международното право и международните споразумения за правата на човека, основните свободи и правата на малцинствата”; [че организацията] ще „изразява и защитава гражданските, социалните и икономическите права на македонците, които живеят на македонска земя под българска окупация (юрисдикция) и на македонците, които живеят в България”. [Уставът също] твърди, че „процесът на асимилация на Пиринска Македония трябва да бъде спрян”. Очевидно е, че целта е да се изопачи историческата истина, да се игнорира българския характер на определени географски райони [и] да се провокира открито противопоставяне на една част от населението срещу друга. Това също така застрашава териториалната цялост на страната, доколкото Член 44, алинея 2 от [Конституцията] забранява организациите да извършват такива дейности.

Дори ако, въпреки [установеното] по-горе, се приеме, че дейността на [„Илинден”] не противоречи на [Конституцията], Член 12, алинея 2 от Конституцията предвижда, че сдруженията не могат да си поставят политически цели и да извършват политическа дейност, които са присъщи само на политическите партии. Политическият характер на целите [на „Илинден”] ясно се вижда от [устава на организацията], а [приложимото право] предвижда, че организациите, които искат да се занимават с политическа, синдикална дейност или религиозна дейност се регламентират от отделен закон.

Всичко това води до извода, че това, което се цели, е регистрация на организация, чиито цели са незаконни. Не може да се приеме, че става въпрос за организация, която се стреми да съхрани историческите традиции и културното богатство на отделна общност. ... Постигането на истинските цели [на „Илинден”] несъмнено би било за сметка на единството на българската нация [и] на суверенитета и териториалната цялост [на страната], които са обявени за неприкосновени съгласно Член 2, алинея 2 от Конституцията.”

12. „Илинден” обжалвала отказа пред Софийския апелативен съд, твърдейки, освен другото, че не представлява заплаха за суверенитета и териториалната цялост на страната, нито се опитва да изопачи „историческата истина”. Отказът да бъде регистрирана е в нарушение на Член 38 от Конституцията (виж параграф 18 по-долу), тъй като се основава на факта, че организацията изразява убеждения, които се различават от официално приетите. Освен това, те не възнамеряват да извършват дейност, присъща само на политическите партии.

15. На 11 юли 2003 г. Софийският апелативен съд потвърдил решението на по-долната инстанция. Той постановил, доколкото е относимо:

„Благоевградският окръжен съд ... е получил заявление от управителния съвет на новоучреденото сдружение с нестопанска цел [„Илинден”], с което се иска неговата регистрация ... в специалния регистър, воден от съда ... В [обжалваното решение на Благоевградския окръжен съд] той е отказал да регистрира сдружението ..., като е приел, че целите на [„Илинден”] и средствата за постигането им имат политически характер и противоречат на духа на [Закона за юридическите лица с нестопанска цел от 2000 г.] и на разпоредбите на [Конституцията]. Този съд споделя тези изводи.

РЕШЕНИЕ ОБЕДИНЕНА МАКЕДОНСКА ОРГАНИЗАЦИЯ ИЛИНДЕН И ДРУГИ СРЕЩУ
БЪЛГАРИЯ(№2)

Представените доказателства заедно със заявлението за регистрация, а именно уставът на сдружение с нестопанска цел [„Илинден“], протоколът от учредителното събрание, проведено на 20 октомври 2002 г., списъкът на учредителите, тринадесетте образци от подпис на членовете на управителния съвет, нотариално заверени и изрично посочващи, че тези лица желаят да участват в управлението и представителството на сдружението, и свидетелствата им за съдимост показват, че учредителното събрание се е провело на 20 октомври 2002 г. В него са взели участие 111 физически лица, които единодушно са взели решение да учредят сдружение с нестопанска цел с наименование [„Илинден“], приели са устава и са избрали управителен съвет, състоящ се от тринадесет членове. Въпреки това, формулировката на устава – Членове 6 и 7, [които определят] целите на сдружението и средствата за тяхното постигане – разкрива политическия му характер, което е недопустимо за сдружение с нестопанска цел. Това следва от тълкуването на параграф 2 от преходните и заключителни разпоредби на [Закона за юридическите лица с нестопанска цел от 2000 г.], който предвижда, че организации, които имат за цел извършването на политическа, синдикална и дейност, присъща на вероизповедание, се уреждат с отделен закон. Например, в Член 6, алинея 1, 4 [и] 5 от устава организацията се провъзгласява за наследник на и продължител на „националноосвободителната борба на македонската нация“, включително „на македонските борци, паднали жертва на тероризма и геноцида на българската държава“, заявява, че „ще изразява и защитава гражданските, социалните и икономическите права на македонците, които живеят на македонска земя под българска окупация (юрисдикция) и на македонците, живеещи в България“, настоява, че „процесът на асимилация на Пиринска Македония трябва да спре“, и т.н. Всички тези цели, определени от новосформираната организация са насочени към изопачаване на историческата истина и игнориране на българския характер на определени географски райони, с цел зараждане на открит конфронтация между една група български граждани и друга група, което застрашава както териториалната цялост на страната, така и единството на нацията. Това е в нарушение на императивната разпоредба на Член 44, алинея 2 от [Конституцията], който предвижда, че „организации, чиято дейност е насочена срещу суверенитета [или] териториалната цялост на страната и единството на нацията, към разпалване на расова, национална, етническа или религиозна вражда ... са забранени“. Нещо повече, политическите цели и начините за постигането им, определени от организацията в Член 7, алинея 2, 3 и 4 от устава, са в нарушение на параграф 2 от [Закона за юридическите лица с нестопанска цел от 2000 г.] и Член 12, алинея 2 от [Конституцията]. Освен това, учредителите са избрали тринадесет членове на Управителния съвет, което е в нарушение на устава, който в Член 32 алинея 5 предвижда, че първият управителен съвет ще се състои от трима членове, които ще управляват и представляват сдружението (Член 32, алинея 1). Това също така е в нарушение на Член 20, алинея 6 и 9, във връзка с Член 18, алинея 1 и 3 от [Закона за юридическите лица с нестопанска цел от 2000 г.], защото поражда несигурност по отношение на начина на управление и представителство на организацията.

С оглед на изложеното по-горе, съдът счита, че новосформираната организация [„Илинден“] има цели, начини за постигането им и представителство, които са в противоречие с разпоредбите на [Закона за юридическите лица с нестопанска цел от 2000 г.]. Поради тази причина тя не следва да бъде вписана в регистъра на юридическите лица с нестопанска цел, воден от [Благоевградския окръжен съд]. ...”

РЕШЕНИЕ ОБЕДИНЕНА МАКЕДОНСКА ОРГАНИЗАЦИЯ ИЛИНДЕН И ДРУГИ СРЕЩУ
БЪЛГАРИЯ(№2)

13. На 3 ноември 2003 г. „Илинден“ обжалвала за законосъобразност. Тя твърди, наред с другото, че противно на решението на Софийския апелативен съд, нейният устав, когато се тълкува правилно, показва, че те не възнамеряват да участват в политическия живот. Нито пък се опитват да изопачават историческата истина – целта им е да я популяризират. Отказът да бъдат регистрирани нарушавал правото им на свобода на сдружаване, предвидено в Член 44, алинея 1 от Конституцията, както и е в нарушение на Член 38 от Конституцията (виж параграф 18 по-долу). „Илинден“ оспорвала също така и констатациите на Софийския апелативен съд, отнасящи се до управителния съвет.

17. С окончателно решение от 12 май 2004 г. (решение № 342 от 12 май 2004 г. по гр. д. № 1992/2003 г., ВКС, търговска колегия) Върховният касационен съд потвърдил решението на Софийския апелативен съд, като постановил следното:

„Софийският апелативен съд е обосновал отказа за регистрация на сдружението с формулировката на устава, по-специално Членове 6 и 7, които показват, че целите, които си поставя сдружението и средствата за тяхното постигане имат политически характер. [Конституцията] гарантира свободата на сдружаване, но само в съответствие с изискванията на закона. Не е допустимо за сдружение с нестопанска цел да извършва политическа, синдикална и дейност, присъща на вероизповедание. Твърдението в апелативната жалба, че [„Илинден“] не се стреми да извършва политически действия не е обосновано. Както правилно отбелязва [Софийският апелативен съд], организация, която се провъзгласява за наследник и продължител на „националноосвободителната борба на македонската нация“, а неговите учредители – за духовни наследници на „македонските борци, паднали жертва на тероризма и геноцида на българската държава“, е с подчертано политически характер. [По-долната инстанция] правилно е приела, че дейност, която се състои в „защита на социалните и икономическите права на македонците, които живеят на македонска земя под българска окупация и на македонците, живеещи в България“ е в нарушение на Член 44, алинея 2 от [Конституцията], който забранява организации, чиято дейност е насочена срещу суверенитета [или] териториалната цялост на страната и единството на нацията, или към разпалване на расова, национална, етническа или религиозна вражда. Но дори и ако [съдът] би приел аргумента в жалбата, че организацията не се стреми да постигне цели, които са в противоречие с конституционния ред, тези цели са в противоречие със [Закона за юридическите лица с нестопанска цел от 2000 г.], тъй като са присъщи на политическа партия, а не на сдружение с нестопанска цел. Следователно, не е налице твърдяното нарушение на Член 38 от [Конституцията].

Аргументът в жалбата, че уставът в действителност просто посочва *минимален* брой членове на управителния съвет, без да поставя допълнителни ограничения, е неоснователен. Съгласно Член 32, алинея 3 от устава, приложен по делото, управителният съвет се състои от трима до седем членове. Член 32, алинея 5 е специална разпоредба, приложима към първия управителен съвет и тя гласи, че той ще се състои от трима членове с мандат от три години. Това означава, че Член 32, алинея 5 не определя минимален брой членове, както се твърди в жалбата. Поради тази причина, [Софийският апелативен съд] правилно е

РЕШЕНИЕ ОБЕДИНЕНА МАКЕДОНСКА ОРГАНИЗАЦИЯ ИЛИНДЕН И ДРУГИ СРЕЩУ
БЪЛГАРИЯ(№2)

постановил, че изискването на Член 20, алинея 6 и 9, във връзка с Член 18, алинея 1 и 3 от [Закона за юридическите лица с нестопанска цел от 2000 г.] не е било спазено – начинът на управление и представителство на организацията е неясен.

По гореизложените съображения, съдът е на мнение, че основателността на жалбата не е обоснована, и че [обжалваното решение] следва да бъде потвърдено.”

II. ПРИЛОЖИМО НАЦИОНАЛНО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО

А. Конституцията

14. Относителните разпоредби на Конституцията от 1991 година гласят:

Член 2, алинея 2

„Териториалната цялост на Република България е неприкосновена.”

Член 12, алинея 2

„Сдруженията ... не могат да си поставят политически цели и да извършват политическа дейност, присъщи само на политическите партии.”

Член 38

„Никой не може да бъде преследван или ограничаван в правата си поради своите убеждения, нито да бъде задължаван или принуждаван да дава сведения за свои или чужди убеждения.”

Член 44

„(1) Гражданите могат свободно да се сдружават.

(2) Забраняват се организации, чиято дейност е насочена срещу суверенитета, териториалната цялост на страната и единството на нацията, към разпалване на расова, национална, етническа или религиозна вражда ... или се стремят да постигнат целите си чрез насилие.

(3) Законът определя организациите, които подлежат на регистрация, реда за тяхното прекратяване, както и взаимоотношенията им с държавата.”

Б. Закон за юридическите лица с нестопанска цел от 2000 година

15. Съгласно параграф 2 от преходните и заключителните разпоредби на Закона за юридическите лица с нестопанска цел от 2000 г. (*Закон за юридическите лица с нестопанска цел*) – законът, който урежда учредяването, регистрацията, устройството и дейността на юридическите лица с нестопанска цел, в това число на сдруженията – организациите, които имат за цел извършването на политическа,

РЕШЕНИЕ ОБЕДИНЕНА МАКЕДОНСКА ОРГАНИЗАЦИЯ ИЛИНДЕН И ДРУГИ СРЕЩУ
БЪЛГАРИЯ(№2)

синдикална и дейност, присъща на вероизповедание, се уреждат с отделен закон.

16. Член 18, алинея 1, точка 3 от закона предвижда, че имената и длъжностите на лицата, които представляват сдружението трябва да бъдат вписани в регистъра. Член 20, точки 6 и 9 предвиждат, че уставът на сдружението трябва да съдържа органите на управление и правилата относно начина на представляване на сдружението.

ПО ОТНОШЕНИЕ НА ПРАВОТО

I. ПО ТВЪРДЕНИЕТО ЗА НАРУШЕНИЕ НА ЧЛЕН 11 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

17. Жалбоподателите твърдят, че отказът да бъде регистрирана „Илинден“ е в нарушение на Член 11 от Конвенцията, който гласи, както следва:

„1. Всеки има право на свобода на мирните събрания и на свободно сдружаване, включително правото да образува и членува в професионални съюзи за защита на своите интереси.

2. Упражняването на това право не подлежи на никакви ограничения, освен на тези, предвидени в закона и необходими в едно демократично общество в интерес на националната или обществената сигурност, за предотвратяване на безредици или престъпления, за защитата на здравето и морала или на правата и свободите на другите. Този член не изключва въвеждането на законни ограничения върху упражняването на тези права от служещите във въоръжените сили, полицията или държавната администрация.”

A. Становищата на страните

22. Правителството твърди, че правното основание за намеса в правото на жалбоподателите е Конституцията, Закона за юридическите лица с нестопанска цел от 2000 г. и Закона за политическите партии от 2001 г. Ограниченията, които Член 44, алинея 2 от Конституцията налага на това право, са подобни на тези, разрешени съгласно Член 11, алинея 2 от Конвенцията. Съгласно Член 44, алинея 3 от Конституцията регистрацията и функционирането на организациите се урежда със закон. Този закон е Законът за юридическите лица с нестопанска цел. Ограниченията, предвидени в тези разпоредби, са еднакви и се прилагат спрямо всички организации, независимо от тяхното членство или цели. Фактът, че едно лице твърди, че принадлежи към малцинствена група, не води нито до никакви специални привилегии, нито до определени ограничения.

23. Правителството твърди освен това, че намесата в правото на сдружаване цели да защити широк кръг от обществени интереси. И

трите съдебни инстанции с право са отказали да регистрират „Илинден“. На първо място, те са установили, че уставът на сдружението не отговаря на законовите изисквания, тъй като е налице разминаване между броя на членовете на управителния съвет, предвиден в устава, и броя на действително избраните членове. Важно е да се отбележи в тази връзка, че производството по регистрация на сдружение не води до произнасяне със силата на пресъдено нещо, и следователно е било възможно „Илинден“ отново да подаде заявление за регистрация. За да се избегне нов отказ, то просто е трябвало да приведе учредителните си документи в съответствие с приложимите изисквания. На второ място, съдилищата са установили, че сдружението преследва политически цели, каквито могат да се преследват само от политически партии. Въпреки че учредителите на сдружение са свободни да избират своите цели, изборът им не може да противоречи на Конституцията и на законите на страната.

24. Жалбоподателите твърдят, че намесата не е била предвидена в закона, тъй като националните съдилища не са им дали ясни указания за това как да процедурат, за да получат регистрация, и са тълкували произволно конституционните ограничения на свободата на сдружаване. Освен това, намесата не е била необходима в едно демократично общество, понеже националните съдилища не са разполагали с доказателства, показващи, че регистрацията на „Илинден“ ще застраши суверенитета на България и националната сигурност. Въпреки това, тези съдилища са приели безкритично „официалната позиция“ по така наречения „македонски въпрос“ и са обосנוвали отказа си с основания, които нямат нищо общо с принципите на демокрацията.

25. Жалбоподателите също така посочват, че конституционната забрана за сдружения, преследващи политически цели, така както е тълкувана от националните съдилища по тяхното дело, вече е била счетена от Съда за несвършена. В България, както може да се види от редица публикации, сдружения често подкрепят независими кандидати за изборите, което показва, че решението на националните съдилища по този въпрос е спорно.

26. Жалбоподателите продължават като казват, че отказът да се регистрира „Илинден“ не може да се счита за оправдан единствено на базата на нейните цели и декларации. Нищо не се е променило в това отношение след решението на Съда по делото *Обединена македонска организация Илинден и други* (цитирано по-горе). Фиктивният проблем с броя на членовете на управителния съвет също не е достатъчен, за да се откаже регистрацията. Всъщност, съгласно приложимите процесуални правила, националните съдилища не трябва дори да изследват въпроса. Това за първи път е споменато едва от апелативния

РЕШЕНИЕ ОБЕДИНЕНА МАКЕДОНСКА ОРГАНИЗАЦИЯ ИЛИНДЕН И ДРУГИ СРЕЩУ
БЪЛГАРИЯ(№2)

съд, докато първоинстанционният съд не е дал никакви указания за неговото поправяне.

Б. Преценката на Съда

1. Допустимост

27. Доколкото аргументът на правителството, че „Илинден” е могла отново подаде заявление за регистрация може да се счита като възражение за недопустимост поради неизчерпване на вътрешноправните средства за защита, Съдът отбелязва, че настоящият случай се отнася до един конкретен отказ на националните съдилища да регистрират сдружението. Съдът в редица случаи е считал такива откази сами по себе си като намеса в правото на свободно сдружаване (виж *Сидиропулос и други срещу Гърция (Sidiropoulos and Others v. Greece)*, 10 юли 1998 г., параграф 31, Доклади за решения 1998-IV; *АПЕХ Юлдьозьотейнек Шьоветзеге и други срещу Унгария (Üldözötteinek Szövetsége and Others v. Hungary)* (решение), № 32367/96 г., 31 август 1999 г.; *Горзелик и други срещу Полша (Gorzelik and Others v. Poland)* [ГО], № 44158/98 г., параграф 52, ЕСПЧ 2004-I; *Партидул Комунистилор (Непечерици) и Унгуреану с/у Румъния (Partidul Comunistilor (Nepeceristi) and Ungureanu v. Romania)*, № 46626/99 г., параграф 27, 3 февруари 2005 г.; *Обединена македонска организация Илинден и други*, цитирано по-горе, параграф 53; *Цонев срещу България*, № 45963/99 г., параграф 43, 13 април 2006 г.; *Московски клон на Армията на спасението срещу Русия (Moscow Branch of the Salvation Army v. Russia)*, № 72881/01 г., параграф 71, ЕСПЧ 2006-XI; *Рамазанова и други срещу Азербайджан (Ramazanova and Others v. Azerbaijan)*, № 44363/02 г., параграф 60, 1 февруари 2007 г.; *Жечев срещу България*, № 57045/00 г., параграф 37, 21 юни 2007 г.; *Бекир-Уста и други срещу Гърция (Bekir-Ousta and Others v. Greece)*, № 35151/05 г., параграф 40, 11 октомври 2007 г.; и *Емин и други срещу Гърция (Emin and Others v. Greece)*, № 34144/05 г., параграф 37, 26 март 2008 г.). По едно от тези дела Съдът специално отбелязва, че въпреки че е възможно да вземе под внимание предишни или следващи производства по регистрация, доколкото те биха могли да бъдат от значение за разглежданото дело, тези производства не попадат в обхвата на делото (виж *Обединена македонска организация Илинден и други*, цитирано по-горе, параграфи 30 и 31). Отделните производства по регистрация следователно не са от значение при преценката за изчерпване на вътрешноправните средства за защита по въпросното дело. Всъщност, да се твърди обратното би представлявало издигане на постоянна пречка за повдигане на такива въпроси пред Съда, тъй като, както правилно отбелязва правителството, в България

РЕШЕНИЕ ОБЕДИНЕНА МАКЕДОНСКА ОРГАНИЗАЦИЯ ИЛИНДЕН И ДРУГИ СРЕЩУ
БЪЛГАРИЯ(№2)

един отказ за регистриране на политическа партия или сдружение не изключва възможността за подаване на други заявления за регистрация неограничен брой пъти (виж съответно *Гуцарди срещу Италия (Guzzardi v. Italy)*, 6 ноември 1980 г., параграф 80, серия А, № 39; *Ненов срещу България*, № 33738/02 г., параграф 38, 16 юли 2009 г.; и *Найденков срещу България*, № 17353/03 г., параграф 58, 26 ноември 2009 г.). Нещо повече, възможността за подаване на искане за преразглеждане на решението пред органа, който го е постановил, по правило не представлява ефективно средство за защита (виж *Грейнджър срещу Обединеното кралство (Granger v. the United Kingdom)*, № 11932/86 г., Решение на Комисията от 9 май 1988 г., Решения и доклади (РД) 56, стр. 199, и *Росейро Бенто срещу Португалия (Roseiro Bento v. Portugal)* (решение), № 29288/02 г., ЕСПЧ 2004-ХІІ (извадки)). На последно място, не може да се пренебрегне фактът, че настоящият отказ за регистрация на „Илинден“ е трети поред (виж *Станков, Траянов, Стойчев, Обединена македонска организация Илинден, Мечкаров и други срещу България*, №№ 29221/95 г., 29222/95 г., 29223/95 г., 29225/95 г. и 29226/95 г., решение на Комисията от 21 октомври 1996 г., непубликувано, и *Обединена македонска организация Илинден и други*, цитирано по-горе, параграф 30).

28. От това следва, че оплакването по Член 11 не може да бъде отхвърлено поради неизчерпване на вътрешноправните средства за защита.

29. Освен това Съдът счита, че жалбата не е явно необоснована по смисъла на Член 35, алинея 3, буква „а“ от Конвенцията или недопустима на други основания. Следователно тя трябва да бъде обявена за допустима.

2. По същество

30. Отказът за регистрация на сдружението сам по себе си несъмнено е довел до намеса в правото на свободно сдружаване, както на „Илинден“, така и на членовете му (виж решенията по делата, цитирани в параграф 27 по-горе). Възможността сдружението отново да подаде заявление за регистрация – макар да може да бъде взета предвид при оценката на пропорционалността на намесата (виж съответно *Лайда и други срещу Република Чехия (Lajda and Others v. the Czech Republic)* (решение), № 20984/05 г., 3 март 2009 г.) – не може, както вече беше отбелязано, да промени този извод.

31. Тази намеса води до нарушение на Член 11, освен ако може да се докаже, че тя е била „предвидена от закона“, преследва една или повече легитимни цели, както са определени в алинея 2, и е била „необходима в едно демократично общество“ за постигането на тези цели.

32. Съдът не счита, че е необходимо да определя дали намесата е била „предвидена от закона”, или преследва легитимна цел, тъй като е установил, по причини, посочени в следващите параграфи, че тя не може да се счита за „необходима в едно демократично общество”.

33. Съдът е обобщил принципите от значение за определянето на този въпрос в параграфи 57-62 от решението си по делото *Обединена македонска организация Илинден и други* (цитирано по-горе), както следва (препратките са пропуснати):

(а) Правото да се учреди сдружение е неразделна част от правото, посочено в Член 11, въпреки че този член прави изрично позоваване само на правото на създаване на професионални съюзи. Възможността гражданите да могат да учредяват юридически лица, за да действат колективно в области от взаимен интерес, е един от най-важните аспекти на правото на свобода на сдружаването, без който това право би било лишено от смисъл. Начинът, по който националните законодателства уреждат това право и практическото му прилагане от националните власти разкриват състоянието на демокрацията в съответната страна. Разбира се, държавите имат право да се уверят, че целите на сдружението и дейността му са в съответствие с правилата, предвидени в законодателството, но те трябва да направят това по начин, съвместим със задълженията им по Конвенцията и подлежащ на контрол от институциите по Конвенцията.

(б) Независимо от това, че в контекста на Член 11 Съдът често е посочвал съществена роля на политическите партии за осигуряване на плурализъм и демокрация, сдруженията, образувани за други цели, включително за защита на културното и духовно наследство, за преследване на различни социално-икономически цели, за прокламиране или преподаване на религия, за стремеж към определено етническо самоопределение или утвърждаване на определено малцинствено самосъзнание, също са важни за правилното функциониране на демокрацията. Плурализмът също така се основава на истинското признаване и зачитането на многообразието и динамиката на културните традиции, етническите и културни идентичности, религиозните вярвания, творческите, литературните и социално-икономическите идеи и концепции. Хармоничното взаимодействие на индивиди и групи с различна идентичност е от съществено значение за постигане на социално сближаване. Съвсем естествено е, че където гражданското общество функционира по здравословен начин, участието на гражданите в демократичния процес се постига до голяма степен чрез принадлежност към сдружения, в които те могат да се интегрират помежду си и да преследват заедно общи цели.

(в) Като се има предвид, че прилагането на принципа на плурализъм е невъзможно, ако едно сдружение не може да изразява свободно

РЕШЕНИЕ ОБЕДИНЕНА МАКЕДОНСКА ОРГАНИЗАЦИЯ ИЛИНДЕН И ДРУГИ СРЕЩУ
БЪЛГАРИЯ(№2)

своето мнение и виждания, Съдът също така признава, че защитата на мненията и свободата на изразяване по смисъла на Член 10 от Конвенцията е една от целите на свободата на сдружаване. Тази връзка е от особено значение, когато – както в случая – намесата на властите срещу някое сдружение представлява, поне отчасти, реакция срещу неговите виждания и изявления.

(г) Свободата на изразяването на мнения е една от най-важните основи на демократичното общество и едно от основните условия за неговия напредък и за индивидуалната реализация на всеки индивид. При спазване на алинея 2 на Член 10, това е приложимо не само за „информация” или „идеи”, които се възприемат добре, смятат се за безобидни или се приемат с безразличие, но също така и за тези, които обиждат, шокират или смущават. Такива са изискванията на плурализма, толерантността и широтата на възгледите, без които няма „демократично общество” (по този въпрос виж също *Сдружение на гражданите Радко и Пауновски срещу Бивша югославска република Македония (Association of Citizens Radko and Paunkovski v. “the former Yugoslav Republic of Macedonia”)*, № 74651/01 г., параграф 64, 15 януари 2009 г.).

(д) Следователно изключенията, предвидени в Член 11, трябва да бъдат тълкувани стриктно; само убедителни и непреодолими причини могат да оправдаят ограниченията на свободата на сдружаване. При определяне на това дали е налице необходимост по смисъла на Член 11, алинея 2, държавите имат само ограничено право на преценка, което върви ръка за ръка със строг европейски контрол, както по отношение на закона, така и по отношение на решенията за неговото прилагане, включително и тези, постановявани от независими съдилища (по този въпрос виж също *Сидиропулос и други*, параграф 40, и *Сдружение на гражданите Радко и Пауновски*, параграф 66, и двете цитирани по-горе).

(е) Когато Съдът осъществява своя контрол, задачата му не е да замени със собствената си преценка тази на съответните национални органи, а по-скоро да преразгледа в съответствие с Член 11 решенията, постановени от тях при упражняване на правото им на преценка. Това не означава, че той трябва да се ограничи до проверка дали съответната държава е упражнила правото си на преценка целесъобразно, внимателно и добросъвестно; той трябва да разгледа оспорваната намеса в светлината на делото като цяло и да определи дали е била „пропорционална на преследваната легитимна цел” и дали причините, изтъкнати от националните органи, за да я оправдаят, са „относими и достатъчни”. По този начин Съдът трябва да се убеди, че националните власти са приложили стандарти, които са в съответствие с принципите, заложили в Член 11, и освен това, че са основали решенията си на приемлива преценка на относимите факти.

34. Наскоро, в *Сдружение на гражданите Радко и Пауновски* (цитирано по-горе, параграф 65, цитирайки *Уранио Токсо и други срещу Гърция (Ouranio Toxo and Others v. Greece)*, № 74989/01 г., параграф 40, ЕСПЧ 2005-X (извадки)) Съдът посочва, че въпреки напрежението, което може да бъде създадено в ситуации, когато се разделя една общност, това е една от неизбежните последици на плурализма. Ролята на властите в такива ситуации не е да премахнат причината за това напрежение чрез премахване на плурализма, а да гарантират, че различните групи взаимно се уважават.

35. Съдът трябва да разгледа подробно причините, посочени от националните съдилища за оправдаване на намесата в светлината на горепосочените принципи. Той е отбелязал, че отказът да бъде регистрирана „Илинден” се базира на три основания (виж параграфи 13, 15 и 17 по-горе).

36. Първото от тях – предполагаемите сепаратистки идеи, които са в състояние да предизвикат конфронтационни нагласи и са базирани на исторически тълкувания, считани за абсурдни от властите и от мнозинството от населението – намерени са за очевидно недостатъчни по дело за предишен отказ за регистрация на „Илинден” (виж *Обединена македонска организация Илинден и други*, цитирано по-горе, параграфи 75 и 76), и по дело за забраната на политическа партия, тясно свързана със сдружението-жалбоподател и споделяща неговите идеи (виж *Обединена македонска организация Илинден – ПИРИН и други срещу България*, параграфи 58 - 62, № 59489/00 г., 20 октомври 2005 г.). Съдът също така счита, че е важно да повтори това, което е посочил в първото си решение относно намесата в правата по Член 11 на „Илинден” – *Станков и Обединена македонска организация Илинден срещу България* (№ 29221/95 г. и 29225/95 г., ЕСПЧ 2001-IX) :

„97. ... Свободата на събранията и правото на изразяване на мнение чрез тях са сред първостепенните ценности на демократичното общество. Същността на демокрацията е нейната способност да решава проблемите чрез открит дебат. Всеобхватните мерки с превантивен характер, ограничаващи свободата на събранията и изразяването на мнения, освен в случаите на подбуждане към насилие или отхвърляне на демократичните принципи – колкото и шокиращи и неприемливи да се струват на властите някои позиции или думи, и колкото и нелегитимни да са исканията, – могат да направят лоша услуга на демокрацията и често дори да я застрашат.

В едно демократично общество, основано на върховенството на закона, трябва да се предостави подходяща възможност за изразяване на политически идеи, които оспорват съществуващия ред и чието осъществяване се проповядва с мирни средства ...

107. ... Фактът, че спорният въпрос засяга национални символи и национална идентичност не е достатъчен сам по себе си ... за да се изисква по-широка свобода на преценка на властите. Националните власти трябва да проявяват особена бдителност, за да гарантират, че националното обществено мнение не е

РЕШЕНИЕ ОБЕДИНЕНА МАКЕДОНСКА ОРГАНИЗАЦИЯ ИЛИНДЕН И ДРУГИ СРЕЩУ
БЪЛГАРИЯ(№2)

защитено за сметка на утвърждаването на възгледите на малцинството, независимо колко непопулярни са те.”

37. Всъщност, Съдът скоро е отбелязал, че политически партии, проповядващи независимост, участват в местната власт в някои райони на Испания, и е потвърдил своята позиция, че изразяването на сепаратистки идеи не може да се разглежда само по себе си като заплаха за териториалната цялост на държавата и националната сигурност (виж *Ечеберия и други срещу Испания (Etxebarria and Others v. Spain)*, № 35579/03 г., 35613/03 г., 35626/03 г. и 35634/03 г., параграф 55, 30 юни 2009 г.).

38. Второто основание – характеризирание на целите на „Илинден” като политически и следователно като такива, каквито може да си поставя само политическа партия – е счетено за недостатъчно по дело, касаещо предишен отказ за регистрация на „Илинден” (виж *Обединена македонска организация Илинден и други*, цитирано по-горе, параграф 73), а също и по дело, отнасящо се до отказ за регистрация на друго сдружение на абсолютно същото основание (виж *Жечев*, цитирано по-горе, параграфи 52 - 57).

39. По последното дело Съдът, след проучване на редица решения на българските съдилища, е отбелязал, че съществува несигурност относно значението на термина „политически” в Член 12, алинея 2 от Конституцията от 1991 г. (виж параграф 18 по-горе). По този начин е напълно възможно българските съдилища да нарекат „политически” всички цели, които са по някакъв начин свързани с нормалното функциониране на демократичното общество, и съответно да насочат учредителите на юридически лица, които желаят да преследват такива цели, да ги регистрират като политически партии, вместо като „обикновени” сдружения. Поради това класификацията, основана на този критерий, е възможно да предизвика непоследователни резултати и да породи значителна несигурност сред тези, които желаят да кандидатстват за регистрация на такива юридически лица. По-нататък Съдът е отбелязал, че ако сдруженията в България могат след регистрацията си като такива да участват в изборите и да встъпят на власт, може да се окаже необходимо да се изисква някои от тях да се регистрират като политически партии, за да станат субект, например на по-строги правила относно финансиране на политическите партии, граждански контрол и прозрачност. Съгласно българското законодателство обаче сдруженията не могат да участват в национални, местни и европейски избори. Ето защо не е налице належаща обществена нужда да се изисква от всяко сдружение, считано от съда за преследващо „политически” цели, да се регистрира като политическа партия. Това би означавало да се принуди сдружението да приеме правна форма, която неговите учредители не са искали. Това ще означава също, че то се подлага на редица

допълнителни изисквания и ограничения, като например правилото, че една политическа партия не може да се формира от по-малко от определен брой граждани, които имат избирателни права, което в някои случаи може се окаже непреодолима пречка за неговите учредители. Такъв подход противоречи на свободата на сдружаване, тъй като, в случай че този подход бъде приет, свободата на действие, която ще остане на разположение на учредителите на сдружението ще стане или несъществуваща, или толкова ограничена, че вече няма да има практическа стойност. Въз основа на това Съдът е направил извода, че твърденият „политически” характер на целите на сдружението не представлява достатъчно основание да се откаже регистрацията (виж *Жечев*, цитирано по-горе, параграфи 55 - 57).

40. Третото основание да откаже регистрацията на „Илинден” – очевидният проблем с броя на членовете на управителния съвет – е отбелязано за първи път от Софийския апелативен съд (виж параграф 15 по-горе). Вярно е, че това очевидно се дължи на известна липса на дължимата грижа от страна на учредителите. Въпреки това националните съдилища не са обяснили защо считат, че дефектът е толкова значим, че да изключи регистрацията, и че е невъзможно да се поправи в хода на производството по регистрацията (виж съответно *Обединена македонска организация Илинден и други*, параграфи 65 – 69, и *Цонев*, параграфи 55 и 57, и двете цитирани по-горе). Държавите имат право да изискват от организациите, поискали официална регистрацията, да спазят някои разумни правни формалности, но това винаги е подчинено на условието за пропорционалност (виж *Ертан и други срещу Турция (Ertan and Others v. Turkey)* (решение), № 57898/00 г., 21 март 2006 г.; *Тебиети Мюхафизе Цемийети и Исрафилов с/у Азербайджан (Tebieti Mühafize Cemiyeti and Israfilov v. Azerbaijan)*, № 37083/03 година, параграф 72, 8 октомври 2009 година; *Хаяван Йетистиричилери Сендикаси с/у Турция (Hayvan Yetistircileri Sendikası v. Turkey)* (решение), № 27798/08 г., 11 януари 2011 г.; и *Републиканската партия на Русия срещу Русия (Republican Party of Russia v. Russia)*, № 12976/07 г., параграф 87, 12 април 2011 г.). За този Съд дефектът изглежда има относително тривиален характер. При липсата на допълнителни обяснения, той едва ли може да се разглежда сам по себе си като достатъчна причина да се откаже регистрацията на „Илинден”. Този отказ е радикална мярка, защото пречи на въпросното сдружение или политическа партия дори да започне да извършва дейност (виж *Горзелик и други*, параграф 105; *Обединена македонска организация Илинден и други*, параграф 80; *Цонев*, параграф 63; и *Жечев*, параграф 58, всички цитирани по-горе).

41. С оглед на гореизложеното, Съдът намира, че отказът да бъде регистрирана „Илинден” не е бил необходим в едно демократично

РЕШЕНИЕ ОБЕДИНЕНА МАКЕДОНСКА ОРГАНИЗАЦИЯ ИЛИНДЕН И ДРУГИ СРЕЩУ
БЪЛГАРИЯ(№2)

общество. Следователно, налице е нарушение на Член 11 от Конвенцията.

II. ПО ТВЪРДЕНИЕТО ЗА НАРУШЕНИЕ НА ЧЛЕН 6, АЛИНЕЯ 1 И
ЧЛЕН 14 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

42. Жалбоподателите се оплакват, че производството по регистрацията е несправедливо, и че съдилищата, които разглеждат заявленията за регистрация са предубедени. Те се оплакват също, че отказът да бъде регистрирана „Илинден” се основава на твърдения от тях македонски етнос, който българската държава отказвала да признае. Те се позовават на Член 6, алинея 1 и Член 14 от Конвенцията, които гласят, доколкото е относимо:

Член 6, алинея 1

„Всяко лице, при решаването на правен спор относно неговите граждански права и задължения ... има право на справедливо ... гледане на неговото дело ... от ... безпристрастен съд ...”

Член 14

„Упражняването на правата и свободите, изложени в тази Конвенция, следва да бъде осигурено без всякаква дискриминация, основана на пол, раса, цвят на кожата, език, религия, политически и други убеждения, национален или социален произход, принадлежност към национално малцинство, имущество, рождение или друг някакъв признак.”

A. Становища на страните

43. Правителството твърди, че решенията на националните съдилища са били в съответствие с приложимото право. Поради това, твърденията за пристрастие и дискриминация са неоснователни.

44. Жалбоподателите твърдят, че съдилищата, разгледали заявлението за регистрация на „Илинден”, са били пристрастни и са провели производството несправедливо. Основанията, които те са посочили за отказа си да регистрират организацията, са разнообразни. Те не са дали възможност на учредителите да приведат документите за регистрация в съответствие с приложимите формални изисквания, така както те са тълкувани от съдилищата. Те са се впуснали да разглеждат въпроси, които са извън предмета на делото и са направили предубедени заключения по исторически въпроси.

45. Жалбоподателите твърдят също, че отказът да бъде регистрирана „Илинден” е бил дискриминационен. При разглеждането на този въпрос трябва да се има предвид общата ситуация в страната по отношение на така наречения „македонски въпрос”. Намесата в

РЕШЕНИЕ ОБЕДИНЕНА МАКЕДОНСКА ОРГАНИЗАЦИЯ ИЛИНДЕН И ДРУГИ СРЕЩУ
БЪЛГАРИЯ(№2)

правата на жалбоподателите е резултат от липсата на признаване на македонското малцинство в България и на произтичащото от това нарушаване на правата на това малцинство. Неизпълнението на редица решения на Съда по предишни дела, свързани с „Илинден“, показва, че дори и сега хората, имащи македонско етническо самосъзнание, са лишени от правото на свобода на събранията и на сдружаването. Македонското малцинство е единственото, което не е признато от България, и което в резултат на това е претърпяло различни случаи на дискриминация. Това е било отбелязано от различни органи на Съвета на Европа, като например от Консултативния комитет по Рамковата конвенция за защита на националните малцинства, от Европейската комисия срещу расизма и нетолерантността и от Комисаря по правата на човека. Националните съдилища системно са отказвали да регистрират всяка организация, която се стреми да защитава правата на македонското малцинство, защото са се страхували, че такава регистрация би била равнозначна на признаване на това малцинство.

46. Основанията, посочени от националните съдилища за отказа им да регистрират „Илинден“, могат да бъдат разделени на две групи. Първата група се състои от реалните причини – че регистрацията на дадена организация на македонското малцинство, което би му предоставило юридически статут, застрашава суверенитета на страната и единството на нацията. И трите съдебни инстанции са се позовавали на такива основания, които са показателни за трайните предразсъдъци на властите спрямо македонското малцинство. Втората група основания се състои от формални причини, чиято цел е да се прикрият истинските причини. Първата такава причина – предполагаемият проблем с броя на членовете на управителния съвет на „Илинден“ – би могла да бъде забелязана от първоинстанционния съд и лесно да бъде отстранена. Втората причина – забраната за сдружения, преследващи политически цели – е също така просто претекст, за да се постанови отказ на регистрацията, както е видно от по-ранните откази да се регистрира „Илинден“.

47. Според жалбоподателите горепосоченото прави особено важно Съдът да разгледа жалбата по Член 14. Единствено произнасянето по тази разпоредба ще стимулира реалното решаване на проблема и ще покаже, че въпросната ситуацията представлява отричане на съществуването на цял етнос. В противен случай, властите ще се чувстват насърчени да продължат своята практика да търсят различен предтекст да не регистрират „Илинден“, и по този начин да отказват да признаят правото на свободно сдружаване на македонците в България.

48. Всички елементи на дискриминация са налице. По-неблагоприятното третиране личи от отказа да бъде регистрирана „Илинден“. Дискриминационният „признак“ е твърдяното македонско етническо самосъзнание на нейните членове. „Хипотетичното

сравнение” е с всяка друга етническа група, която би се опитала да регистрира сдружение. Всяка такава група би получила много по-благоприятно отношение. Всъщност, твърдяното македонско етническо самосъзнание на учредителите е решаващият фактор за отказа за нейната регистрация. Този отказ произтича от системното отричане на съществуването на македонско малцинство в България. Причините за това са тясно свързани с твърдяната етническа принадлежност на учредителите и нейния характер. Не са били посочвани такива причини по отношение на сдружения на други етнически малцинства. Тези елементи представляват убедителни доказателства за дискриминация и тежестта на доказване на обратното е за правителството; това е в съответствие с установената съдебна практика по въпросите на дискриминацията, която при такива обстоятелства изисква обръщане на тежестта на доказване. Въпреки това, правителството не е представило никакви разумни доводи, за да се противопостави на това твърдение.

Б. Преценката на Съда

49. Съдът счита, че тези оплаквания не са явно необосновани по смисъла на Член 35, алинея 3, буква „а” от Конвенцията или недопустими на други основания. Следователно те трябва да бъдат обявени за допустими. Въпреки това Съдът отбелязва, че оплакванията се отнасят до едни и същи факти, както и посочените при оплакването по Член 11. Независимо че жалбоподателите настояват, че техните оплаквания по Член 6, алинея 1 и Член 14 заслужават отделно разглеждане, Съдът, след като внимателно е разгледал доводите им, е установил, че те не повдигат никакви въпроси в допълнение към вече разглежданите по Член 11. Позовавайки се на заключението си в параграф 41 по-горе, Съдът не счита, че трябва да ги разглежда. В това отношение настоящото дело не се различава съществено от редица подобни дела – някои от които се отнасят до намеса в правата на лица, които твърдят, че имат малцинствено етническо самосъзнание – по които Съдът, след като е установил нарушение на въпросното материално право по Конвенцията, не е сметнал за необходимо да разглежда отделно оплакванията по Член 14 (виж, наред с други, *Сидиропулос и други*, цитирано по-горе, параграф 52; *Партия на свободата и демокрацията (ÖZDEP) срещу Турция (Freedom and Democracy Party (ÖZDEP) v. Turkey)* [ГО], № 23885/94 г., параграф 49, ЕСПЧ 1999-VIII; *Емек Партиси и Сенол срещу Турция (Emek Partisi and Şenol v. Turkey)*, № 39434/98 г., параграф 31, 31 май 2005 г.; *Иванов и други*, цитирано по-горе, параграф 78; *Обединена македонска организация Илинден и други*, цитирано по-горе, параграф 84; *Бекир-Уста и други*, цитирано по-горе, параграф 51; *Емин и други*, цитирано

РЕШЕНИЕ ОБЕДИНЕНА МАКЕДОНСКА ОРГАНИЗАЦИЯ ИЛИНДЕН И ДРУГИ СРЕЩУ
БЪЛГАРИЯ(№2)

по-горе, параграф 37; и *Туркики Еноси Ксантис и други срещу Гърция (Tourkiki Enosi Xanthis and Others v. Greece)*, № 26698/05 г., параграф 63, 27 март 2008 г.) или оплакванията по Член 6, алинея 1 (виж *Сидиропулос и други*, параграф 52; *Обединена македонска организация Илинден и други*, параграф 84, и *Цонев*, параграф 66, всички цитирани по-горе). Съдът не вижда причина да се произнесе по друг начин по настоящото дело.

III. ПРИЛОЖЕНИЕ НА ЧЛЕН 41 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

18. Член 41 от Конвенцията гласи:

„Ако Съдът установи нарушение на Конвенцията или на Протоколите към нея и ако вътрешното право на съответната Високодоговаряща страна допуска само частично обезщетение, Съдът, ако е необходимо, постановява предоставянето на справедливо обезщетение на потърпевшата страна.”

A. Обезщетение

51. Жалбоподателите претендират 9 000 евро (EUR) за неимуществени вреди, произтичащи от твърдяното нарушение на правото им на свободно сдружаване. Те твърдят, че тази сума е оправдана с оглед на системния и постоянен характер на нарушението, което продължава, въпреки няколко предишни решения на Съда, които България не е спазила. Освен това жалбоподателите претендират 2 000 евро по отношение на твърдяното нарушение на правото им на справедлив съдебен процес, и 3 000 евро по отношение на твърдяното нарушение на правото им да не бъдат дискриминирани. Те са поискали всички присъдени суми да бъдат преведени по банковата сметка на петия жалбоподател.

52. Правителството твърди, че установяването на нарушение би представлявало достатъчно справедливо обезщетение, и че сумите, претендирани от жалбоподателите са прекомерни. По тяхно мнение, размерът на присъденото обезщетение не трябва да надвишава сумите, присъдени по подобни дела и следва да вземе предвид стандарта на живот в България.

53. Съдът отбелязва, че единственото нарушение, установено по настоящото дело е това на Член 11 от Конвенцията. Присъждане на справедливо обезщетение може да се основава единствено на факта, че жалбоподателите са били възпрепятствани при упражняване на правото им на свободно сдружаване (виж съответно *Занги срещу Италия (Zanghi v. Italy)* (Член 50), 10 февруари 1993 г., параграф 12, серия А, № 257-А). Освен това, не може да се пренебрегне факта, че четири години преди събитията, разглеждани по настоящото дело, на „Илинден” също е била отказана регистрацията на основания, счети за

РЕШЕНИЕ ОБЕДИНЕНА МАКЕДОНСКА ОРГАНИЗАЦИЯ ИЛИНДЕН И ДРУГИ СРЕЩУ
БЪЛГАРИЯ(№2)

незадоволителни от Съда (виж *Обединена македонска организация Илинден и други*, цитирано по-горе, параграфи 64 – 79). Ето защо жалбоподателите са имали причина да изпитват повишено чувство на болки и страдания (виж съответно *Бурдов срещу Русия (Burdov v. Russia)* (№ 2), № 33509/04 г., параграф 156, 15 януари 2009 г.). При тези обстоятелства Съдът присъжда сумата, претендирана от тях в това отношение (9 000 евро) в пълен размер. Към тази сума следва да се добавят всички данъци, които могат да бъдат наложени.

54. Съдът също така счита, че е важно да се отбележи, че решението, по което той установява нарушение на Конвенцията или на протоколите налага на държавата-ответник правно задължение не само да заплати съответните суми, присъдени като справедливо обезщетение, но и да вземе индивидуални и / или, ако е уместно, общи мерки в своя вътрешен правов ред, за да се сложи край на нарушението, установено от Съда, и да бъдат преодоляни последиците, като целта е да се поставят жалбоподателите, доколкото е възможно, в положението, в което те биха се намирали, ако изискванията на Конвенцията не са били пренебрегнати (виж *Сдружение срещу фабриките за животни (BgT) срещу Швейцария (Verein gegen Tierfabriken Schweiz (VgT))* (№ 2) [ГО], № 32772/02 г., параграф 85, ЕСПЧ 2009-..., с по-нататъшни препратки). Макар държавата-ответник сама да може да избере това, което тези мерки следва да включват, то те трябва да са съвместими със заключенията, съдържащи се в решението на Съда (виж *Църквата на сциентологията Москва срещу Русия (Church of Scientology Moscow v. Russia)*, № 18147/02 г., параграф 106, 5 април 2007 г., и *Кимлия и други срещу Русия*, № 76836/01 г. и 32782/03 г., параграф 109, 1 октомври 2009 г.) и със задължението на държавата да се придържа към тези заключения и духа им (виж *Сдружение срещу фабриките за животни (BgT)* (№ 2), цитирано по-горе, параграф 90).

Б. Такси и разноски

55. Жалбоподателите претендират възстановяване на 1 280 евро за хонорари за тридесет и два часа работа от служители на техния пълномощник в производството пред Съда, при ставка от 40 евро на час. Те представят договор между тях и пълномощника им и отчет за извършената работа. Те също така искат възстановяване на 456,27 български лева (BGN), платени за превод на становищата си на официален език. Те са поискали всяка сума, присъдена на това основание, да бъде преведена директно по банковата сметка на техния пълномощник.

56. Освен това, жалбоподателите претендират възстановяване на сумата от 875 лева по отношение на разходите, направени за превод на

РЕШЕНИЕ ОБЕДИНЕНА МАКЕДОНСКА ОРГАНИЗАЦИЯ ИЛИНДЕН И ДРУГИ СРЕЩУ
БЪЛГАРИЯ(№2)

български език на две предходни решения на Съда по дела, засягащи тяхната организация, и на документите, получени от съда в хода на настоящото производство. Жалбоподателите са поискали всяка сума, присъдена на това основание, да бъде преведена по банковата сметка на петия жалбоподател.

57. Правителството твърди, че претендираните такси са прекомерни. Само разходи, надлежно подкрепени с документи следва да бъдат допустими. Сумите, платени за превод на двете предходни решения на Съда по дела, касаещи „Илинден”, не са направени по необходимост, тъй като преводите на тези съдебни решения на български език са били публикувани на интернет страницата на Министерството на правосъдието.

58. Жалбоподателите отговорили, че преводът на двете решения е бил завършен преди официалния превод да бъде публикуван на интернет страницата на Министерството на правосъдието.

59. Според съдебната практика на Съда, такси и разноски могат да бъдат присъдени съгласно Член 41, само ако се установи, че те са били действително направени и необходими и са в разумен размер. По настоящото дело, вземайки предвид информацията, с която разполага и горепосочените критерии, Съдът присъжда пълния размер, претендиран от жалбоподателите по отношение на съдебните такси и превода на становищата им на официален език. Обърната в евро, общата сума възлиза на 1 513,29 евро. Към тази сума следва да се добавят всички данъци, които могат да бъдат наложени на жалбоподателите, и тя следва да бъде преведена по банковата сметка на пълномощника на жалбоподателите – Българския хелзинкски комитет. Що се отнася до претендираната от жалбоподателите сума по отношение на превода на български език на решенията на Съда по две предходни дела и на документи, изпратени до тях от Съда, Съдът, вземайки предвид, че жалбоподателите са били представлявани от адвокат, и позовавайки се на Член 36, алинея 5, буква „а” от своя правилник, не смята, че това е разход, който е необходимо направен. Ето защо Съдът отхвърля тази част от иска.

В. Лихви за забава

19. Съдът счита за подходящо лихвите за забава да бъдат изчислени на основата на пределния лихвен процент по заеми на Европейската централна банка, с добавени три процентни пункта.

ПО ТЕЗИ ПРИЧИНИ, СЪДЪТ ЕДИНОДУШНО:

РЕШЕНИЕ ОБЕДИНЕНА МАКЕДОНСКА ОРГАНИЗАЦИЯ ИЛИНДЕН И ДРУГИ СРЕЩУ
БЪЛГАРИЯ(№2)

1. *Обявява* останалата част от жалбата за допустима;
2. *Постановява*, че е налице нарушение на Член 11 от Конвенцията;
3. *Постановява*, че не е необходимо да разглежда отделно оплакванията за нарушение на Член 6, алинея 1 и Член 14 от Конвенцията;
4. *Постановява*
 - а) ответната държава да заплати на жалбоподателите в срок от три месеца от датата на влизане в сила на съдебното решение в съответствие с Член 44, алинея 2 от Конвенцията, следните суми в левова равностойност към датата на плащането:
 - (i) EUR 9 000 (девет хиляди евро) за неимуществени вреди, заедно с всички данъци, които могат да бъдат дължими върху тази сума;
 - (ii) EUR 1 513,29 (хиляда петстотин и тринадесет евро и двадесет и девет евро цента) за такси и разноси, заедно с всички данъци, които могат да бъдат дължими от жалбоподателите върху тази сума, които да бъдат преведени по банковата сметка на пълномощника на жалбоподателите – Българския хелзинкски комитет;
 - б) След изтичане на горесцитирания тримесечен срок до извършване на плащането ще бъде дължима обикновена лихва върху горните суми в размер, равен на пределния лихвен процент по заеми на Европейската централна банка за периода на забава, с добавени три процентни пункта;
5. *Отхвърля* останалата част от претенциите на жалбоподателите за справедливо обезщетение.

Изготвено на английски език и оповестено в писмен вид на 18 ноември 2011 година, в съответствие с Член 77, алинея 2 и 3 от Правилника на Съда.

Лоурънс Ърли
Секретар

Николас Браца
Председател